ПРОЕКТ

МОТИВИ
към проект на Закон за допълнение на Закона за техническите изисквания към продуктите

С предложения проект на Закон за допълнение на Закона за техническите изисквания към продуктите (ЗД на ЗТИП) се въвеждат изискванията на Директива (ЕС) 2024/2749 на Европейския парламент и на Съвета от 9 октомври 2024 г. за изменение на директиви 2000/14/ЕО, 2006/42/ЕО, 2010/35/ЕС, 2014/29/ЕС, 2014/30/ЕС, 2014/33/ЕС, 2014/34/ЕС, 2014/35/ЕС, 2014/53/ЕС и 2014/68/ЕС по отношение на процедурите при извънредни ситуации за оценяване на съответствието, презумпцията за съответствие, приемането на общи спецификации и надзора на пазара поради извънредна ситуация на вътрешния пазар (ОВ, L от 8.11.2024 г.), наричана по-нататък „Директива (ЕС) 2024/2749". Едновременно с това се създават условия за прякото прилагане на Регламент (ЕС) 2024/2748 на Европейския парламент и на Съвета от 9 октомври 2024 г. за изменение на регламенти (ЕС) № 305/2011, (ЕС) 2016/424, (ЕС) 2016/425, (ЕС) 2016/426, (ЕС) 2023/988 и (ЕС) 2023/1230 с оглед на процедурите при извънредни ситуации за оценяване на съответствието, презумпция за съответствие, приемане на общи спецификации и надзор на пазара при извънредна ситуация на вътрешния пазар (ОВ, L от 8.11.2024 г.), наричан по-нататък „Регламент (ЕС) 2024/2748".

Регламент (ЕС) 2024/2748 и Директива (ЕС) 2024/2749 допълват Регламент (ЕС) 2024/2747 на Европейския парламент и на Съвета от 9 октомври 2024 г. за създаване на рамка от мерки, отнасящи се до извънредните ситуации на вътрешния пазар и до устойчивостта на вътрешния пазар и за изменение на Регламент (ЕО) № 2679/98 на Съвета - т.нар. „Акт за извънредните ситуации и устойчивостта на вътрешния пазар" (Регламент IMERA).

Приемането на ЗД на ЗТИП произтича от необходимостта съществуващата национална нормативна рамка да се актуализира и допълни чрез създаване на правна регламентация за действия при извънредни ситуации на вътрешния пазар, насочени към гарантиране на наличността на стоки от особено значение при криза.

Опитът по време на възникнали кризи, като пандемията от COVID-19, очерта проблем по отношение на готовността за реагиране при кризисни ситуации в рамките на ЕС. Като временно решение на проблема с гарантиране на наличността на определени стоки (лични предпазни средства и някои медицински изделия) бе приета Препоръка (ЕС) 2020/403 на Комисията от 13 март 2020 г., с която се даде възможност държавите членки на национално ниво да предприемат мерки за дерогация от общите правила за оценяване на съответствието чрез въвеждане на временен режим за предоставяне на пазара на продукти, за които процедурата по оценяване на съответствието не е изпълнена в цялост и на които не е нанесена маркировката „CE".

Беше установено, че наличният инструментариум от законодателството на ЕС и в частност процедурите, установени в секторното законодателство, не предлагат необходимата регулаторна гъвкавост. С приемането на Регламент IMERA, Регламент (ЕС) 2024/2748 и Директива (ЕС) 2024/2749 се установяват процедури за реагиране при кризи в 15 акта от секторното законодателство на Съюза за хармонизация, които обхващат машини, включително машини, работещи на открито, съоръжения и системи за защита, предназначени за използване в потенциално експлозивна атмосфера, асансьори, транспортируемо оборудване под налягане, съоръжения под налягане, съдове под налягане, радиосъоръжения, електрически съоръжения, предназначени за използване в определени граници на напрежението, електромагнитна съвместимост на съоръжения, газови уреди, въжени линии, лични предпазни средства и строителни продукти.

Действащата понастоящем национална нормативна уредба – Законът за техническите изисквания към продуктите (ЗТИП) и съответните наредби по чл. 7 от ЗТИП, не съответства на новоприетата европейска регламентация за действие при извънредни ситуации на вътрешния пазар, тъй като в нея няма предвиден подобен механизъм за действие. Липсата на пълнота и съответствие може да бъде отстранена единствено чрез актуализиране на действащите национални разпоредби, като по този начин ще се избегне и последващо затруднение за органите за надзор на пазара по отношение прилагането на Регламент (ЕС) 2024/2748 и Директива (ЕС) 2024/2749.

В тази връзка със ЗД на ЗТИП се установяват правила, които имат за цел да осигурят нормалното функциониране на вътрешния пазар по време на криза с цел избягване на ситуация с недостиг на определени стоки. С предлаганите допълнения на ЗТИП се създава нова Глава четвърта „б" „Процедури при извънредни ситуации", с която се въвежда процедурна рамка за действие при такива ситуации. Чрез нея се създават условия за осигуряване на алтернативен механизъм за по-бързото доставяне на продукти на пазара в условията на криза и избягване на проблем с недостига на такива продукти, чрез дерогация от установените в хармонизираното продуктово законодателство правила.

С разпоредбите на **чл. 30м** се предвижда въвеждане в националната нормативна уредба на режим при извънредни ситуации на Единния пазар, какъвто до момента не е съществувал заради липса на подобна регламентация в европейското законодателство. Посочват се конкретните условия, при които са валидни новите правила:

- в случай на приет акт за изпълнение на ЕК в съответствие с чл. 28 от Регламент (ЕС) 2024/2747,

- в рамките на режима на извънредна ситуация на вътрешния пазар, задействан в съответствие с чл. 18 от същия регламент, и

- с ограничаване на прилагането им единствено до продукти от посочените по-горе продуктови области, обхванати от съответните наредби по чл. 7 от ЗТИП, които са определени като стоки от особено значение при криза.

С оглед на по-бързото доставяне на продукти на пазара в условията на извънредни ситуации, в **чл. 30н** се въвеждат изисквания към нотифицираните органи, които имат за цел намаляване на периода за извършване на процедура за оценяване на съответствието. С предлаганите разпоредби се предвижда нотифицираните органи да обработват с приоритет подадените заявления за оценяване на съответствието, отнасящи се до продукти, определени като стоки от особено значение при криза. В тези случаи нотифицираните органи не могат да налагат допълнителни несъразмерни разходи за производителите.

С разпоредбите на **чл. 30о** се предвижда правна възможност, в рамките на режима на извънредна ситуация, за пускане на пазара на територията на Република България и/или пускане в действие или използване за собствени цели от производителя на продукти, които не са преминали през стандартните процедури за оценяване на съответствието, но при наличие на доказателства за съответствие с приложимите съществени изисквания и гарантиращи еквивалентно ниво на безопасност на продуктите. Това съответствие следва да бъде декларирано от производителят на негова отговорност.

В този контекст е предвидено председателят на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор (ДАМТН), в качеството му на компетентен орган по прилагането на ЗТИП, със заповед да разрешава пускането на пазара и/или пускането в действие или използването за собствени цели от производителя на продукти от особено значение при криза, както и да признава валидността на разрешение, издадено от компетентен орган на друга държава членка на ЕС. Регламентирано е също задължението на ДАМТН да информира ЕК и другите държави членки за издадените разрешения на територията на Република България.

По отношение на продуктите, за които стандартните процедури за оценяване на съответствието не са били изпълнени в цялост, е регламентирано изискването, върху тях да се нанася информацията, че са пуснати на пазара и/или, когато е приложимо, че са пуснати в действие или се използват за собствени цели на производителя като стока от особено значение при криза. В съответствие с Директива (ЕС) 2024/2749 е въведена дерогация от стандартните хармонизирани правила по отношение на маркировката за съответствие, като е посочено, че върху въпросните продукти не се нанася маркировка за съответствие както по време на режима на извънредна ситуация вътрешния пазар, така и след изтичането на срока му на действие или неговото деактивиране.

В **чл. 30п** е регламентирана процедурата по издаване на заповед на председателя на ДАМТН, с която се разрешава пускането на пазара и/или пускането в действие или използването за собствени цели от производителя на продукти от особено значение при

криза. Предвидена е възможност заявление до председателя на ДАМТН да се подава от страна на производителя, негов упълномощен представител, вносителя или друго лице, определено като икономически оператор в съответните наредби по чл. 7. Ясно са упоменати документите, които следва да бъдат приложени към заявлението, определени са сроковете за издаване на заповед и реда за обжалване при отказ от издаване на заповед.

В допълнение, с разпоредбите на **чл. 30о**, са изброени всички конкретни данни, които е необходимо да съдържа заповедта за временно разрешение за пускането на пазара и/или пускането в действие или използването за собствени цели от производителя на продукти от особено значение при криза, в т.ч. мерките, които трябва да се предприемат след изтичане на срока на действие или деактивирането на режима на извънредна ситуация на вътрешния пазар по отношение на продуктите, които са пуснати на пазара и/или, когато е приложимо, пуснати в действие или използвани за собствени цели от производителя, както и датата на валидност на заповедта. Въвежда се също така задължение за ДАМТН за публикуване на електронната страница на агенцията на заповедта, с която се разрешава пускането на пазара и/или пускането в действие или използването за собствени цели от производителя на продукти от особено значение при криза, както и на заповедта, с която се признава валидността на разрешение, издадено от компетентен орган на друга държава членка на ЕС.

На следващо място, с разпоредбите на **чл. 30р** на производителите е дадена възможност при липса на хармонизирани стандарти като средство, осигуряващо презумпция за съответствие, по време на извънредна ситуация да могат да се позовават на съответните международни и национални стандарти, както и на общи спецификации, приети от ЕК като алтернативно средство, което също да осигурява презумпция за съответствие с приложимите съществени изисквания и по този начин да подпомага оценката на съответствието на продуктите в условия на криза. Изрично е регламентирано, че тази презумпция за съответствие е валидна до деня на изтичането на срока на действие или деактивирането на режима на извънредна ситуация на вътрешния пазар.

В допълнение е въведено задължение за председателя на ДАМТН да уведомява ЕК, когато счита, че даден стандарт или дадена обща спецификация не отговарят напълно на приложимите съществени изисквания, като предоставя съответните мотиви.

Чрез предлаганите разпоредби на **чл. 30с** по отношение на органите за надзор на пазара се въвежда задължение за приоритизиране на дейността им в условия на криза чрез засилен надзор върху стоки от особено значение при криза. Изрично е регламентирано, че по отношение на продукти, за които има издадено временно разрешение за пускане на пазара и/или пускане в действие, или за които е призната валидността на разрешението, издадено от компетентен орган на друга държава членка, националните органи за надзор на пазара имат право да изискват предприемане на

съответни коригиращи действия и да налагат ограничителни мерки, за което следва своевременно да уведомят ЕК и органите за надзор на пазара на другите държави членки на ЕС. Допълнително е предвидено, по време на режим на извънредна ситуация на вътрешния пазар, националните органи за надзор на пазара да си сътрудничат с органите за надзор на пазара на другите държави членки при взаимното оказване на помощ.

С предлаганите изменения в § 1 от допълнителните разпоредби на ЗТИП се създава ал. 5, в която се посочва, че за целите на глава четвърта „б" се прилагат определенията за „режим на извънредна ситуация на вътрешния пазар" и „стоки от особено значение при криза" по чл. 3, т. 3 и 6 от Регламент (ЕС) 2024/2747.

Със заключителната разпоредба се предвижда законопроектът да влезе в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник".

Така изготвен проектът на ЗД на ЗТИП цели да бъдат отстранени съществуващите пропуски в законодателството, като същевременно се постига съответствие с действащата правна регламентация на ЕС по отношение на процедури при извънредни ситуации на вътрешния пазар. С въвеждането на възможност за разрешаване на пускането на пазара на продукти, за които не са изпълнени в цялост стандартните изисквания по отношение на провеждането на процедура за оценяване на съответствието, ще се осигури възможност за по-бързото снабдяване на пазара с търсената стока в условията на криза. От друга страна, с актуализирането на правната рамка за продуктите ще се създадат по-благоприятни условия за приоритизирането на дейностите по надзора на пазара в период на извънредна ситуация, а от своя страна чрез засиления надзор на пазара по отношение на стоки от особено значение при криза, ще бъде намален риска за потребителите от появата на несъответстващи продукти или продукти с понижено качество.

Законопроектът е изготвен в изпълнение на мярка № 6 от Плана за действие за 2026 г. с мерките, произтичащи от членството на Република България в Европейския съюз, приет с РМС № 84 от 23.01.2026 г., която касае Директива (ЕС) 2024/2749, със срок за транспониране и нотификация 29 май 2026 г.

РУМЕН РАДЕВ

Министър-председател